

PROJEKTAS „AUKŠTOJO
MOKSLO PRIEINAMUMO
DIDINIMAS MARIJAMPOLĖS
SAVIVALDYBĖJE, SIEKIANT
UŽTIKRINTI KOLEGINIŲ
STUDIJŲ KOKYBĘ“

SOCIALINIŲ PARTNERIŲ APKLAUSOS REZULTATAI

Ataskaita

Parengė
dr. Vida Česnuitytė

TURINYS

1. Įvadas	3
2. Apklauso rezultatai	4
2.1. Apklauso dalyvių socialinės-demografinės charakteristikos	4
2.2. Nuomonė apie motyvaciją studijuoti Marijampolės kolegijoje	6
2.3. Absolventų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimas iš socialinių partnerių pozicijos	8
2.4. Įsidarbinimas baigus studijas	12
3. Išvados	18

1. ĮVADAS

Ši ataskaita yra projekto „Aukštojo mokslo prieinamumo didinimas Marijampolės savivaldybėje, siekiant užtikrinti koleginių studijų kokybę“, kuriame studijų kokybės būklė Marijampolės kolegijoje vertinama iš skirtingų pozicijų, sudėtinė dalis. Projekte numatyta, jog studijų kokybė bus įvertinta iš dėstytojų, studentų, absolventų ir socialinių partnerių pozicijų. Čia pateikiami socialinių partnerių apklausos rezultatai.

Atlikta socialinių partnerių atstovų apklausa, ir gauti empiriniai duomenys sudaro galimybę išsiaiškinti studijų kokybės Marijampolės kolegijoje vertinimus iš socialinių partnerių pozicijos skirtingais aspektais (nuomonė apie motyvaciją studijuoti Marijampolės kolegijoje, absolventų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimas iš socialinių partnerių pozicijos, įsidarbinimas baigus studijas).

Tikimasi, kad tyrimo rezultatai bus panaudoti studijų kokybės Marijampolės kolegijoje tobulinimui.

Socialinių partnerių atstovų apklausos metodologija

Socialinių partnerių atstovų apklausa atlikta 2020 m. lapkričio – gruodžio mėnesiais. Dėl esamos situacijos – karantino dėl COVID-19 pandemijos, pasirinktas elektroninės apklausos metodas.

Tyrimo instrumentas. Apklausei atlikti buvo parengtas standartizuotas klausimynas, kuris buvo suderintas su užsakovu, o galutinis variantas – suskaitmenintas.

Standartizuotą klausimyną sudaro penkios struktūrinės dalys:

- A. Informacija apie Jus.
- B. Nuomonė apie motyvaciją studijuoti Marijampolės kolegijoje.
- C. Absolventų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimas iš socialinių partnerių pozicijos.
- D. Įsidarbinimas baigus studijas.

Iš viso klausimyną sudaro 18 klausimų: A dalyje pateikiami 6 klausimai, B dalyje – 3 klausimai, C dalyje – 3 klausimai, D dalyje – 6 klausimai.

Klausimai yra įvairių tipų: lenteliniai, su adaptuotomis Likert skalėmis, bei atvirieji, kuomet apklausos dalyviai turi galimybę pateikti nestruktūruotą atsakymą.

Parengus elektroninį klausimyną internete, nuoroda į jį buvo platinama elektroniniu paštu. Tai yra, kartu su kvietimu dalyvauti apklausoje elektroniniame laiške buvo siunčiama nuoroda į klausimyną internete.

Atrankinė imtis. Apklauso dalyviai – Marijampolės kolegijos 68 socialinių partnerių atstovai. Kad apklauso duomenys pateiktų statistiškai patikimus rezultatus, numatyta apklausti kuo daugiau generalinės visumos atstovų. Tyrimo dalyvių atrankos metodas – atsitiktinė tikimybinė atranka.

Tyrimo dalyvių atrankos generalinė visuma yra 68 Marijampolės kolegijos socialiniai partneriai. Klausimynus užpildė 43 socialinių partnerių atstovai. Toks užpildytų klausimynų kiekis sudaro 63 proc. nuo generalinės visumos, ir užtikrina rezultatų statistinį patikimumą.

Tyrimo procesas. Surinkti empiriniai duomenys patalpinti į elektroninę bazę, kuri buvo analizuojama pasitelkiant SPSS 20 paketą. Empirinių duomenų analizėje naudotas aprašomosios statistikos metodai – bendrieji pasiskirstymai procentais, vidurkiai.

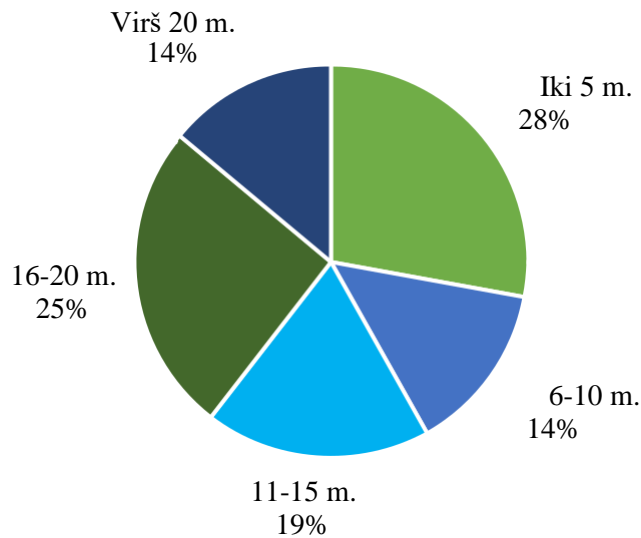
Atsakymų į atvirus klausimus, kai socialinių partnerių atstovai galėjo laisvai įrašyti savo nuomonę, analizei naudotas kokybinis turinio analizės metodas.

2. APKLAUSOS REZULTATAI

2.1. Apklauso dalyvių socialinės-demografinės charakteristikos

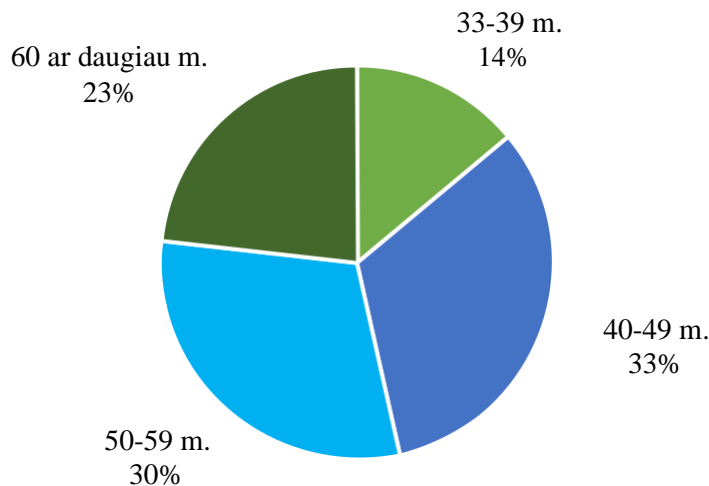
Apklauso duomenimis, kolegijos socialiniai partneriai atstovauja įvairias ūkinės veiklos sritis. Tai (abėcėlės tvarka): automechanikos paslaugos (autoservisas); bibliotekininkystė; buhalterinė apskaita; ikimokyklinis ir priešmokyklinis bei specialusis ugdymas; kultūrinė veikla (įvairias kultūros sritis puoselėjanti ir skleidžianti kultūros įstaiga); logistika; maitinimas (maisto pramonė, maitinimo paslaugos); maitinės tarpininkavimo paslaugos (įskaitant krovinių saugojimą maitinės sandėlyje); muziejaininkystė; neformalus it švietimas ir internetinių projektų vystymas; projektinė veikla; socialinė globa ir rūpyba (ilgalaikė ir trumpalaikė socialinė globa; paslaugos senyvo amžiaus asmenims; paslaugos asmenims su negalia; tėvų globos netekusių vaikų globa); sporto vadyba; tarptautinis bendradarbiavimas, socialiniai ir ekonominiai mainai; teisėsauga (prokuratūra, bausmių vykdymas, teistų asmenų priežiūra); turizmas; viešasis administravimas; visuomenės sveikatos biuras.

Socialinių partnerių atstovų pirmiausiai buvo klausama apie partneriškų ryšių su Marijampolės kolegija trukmę. Anot atsakymų, apklausoje dalyvavę socialinių partnerių atstovai partneriškus ryšius palaiko nuo laikotarpio iki vienerių metų iki 40 metų. Iš jų 28 proc. partnerystę palaiko iki 5 metų, 14 proc. – partnerystę palaiko 6-10 metų, 19 proc. – 11-15 metų, 25 proc. – 16-20 metų, ir 14 proc. – virš 20 metų (1 pav.). Tokia partnerystės trukmės pasiskirstymo įvairovė laikytina teigiamu apklauso aspektu, nes sudaro galimybę atskleisti patirčių įvairovę.

1 pav. Socialinių partnerių pasiskirstymas pagal partneriško ryšio trukmę su Marijampolės kolegija (proc.)

Be to, buvo pasidomėta apie apklausos dalyvių amžių ir lytį. Paaiškėjo, jog apklaustieji buvo 33-65 metų amžiaus. Tarp jų 14 proc. yra iki 39 metų, 33 proc. – 40-49 metų, 30 proc. – 50-59 metų, ir 23 proc. – 60 ar daugiau metų (2 pav.). Pastebėtina, kad apklausoje dalyvavo daugiau moterų negu vyrų: 23 proc. apklaustųjų yra vyrai, 77proc. – moterys.

2 pav. Socialinių partnerių pasiskirstymas pagal partneriško ryšio trukmę su Marijampolės kolegija (proc.)

Socialinių partnerių atstovai buvo paklausti, ar patys kada nors studijavo Marijampolės kolegijoje, o jeigu studijavo, tai kokią studijų programą baigė. Iš viso 15 apklaustų socialinių partnerių atstovų teigė, kad studijavo šioje kolegijoje. Jie studijavo tokiose programose kaip ikimokyklinis ugdymas; pradinis ugdymas; socialinė pedagogika; socialinis darbas; vadyba ir verslo administravimas; verslo informacijos sistemos; mechanizacija. Iš jų net 10 studijas baigė

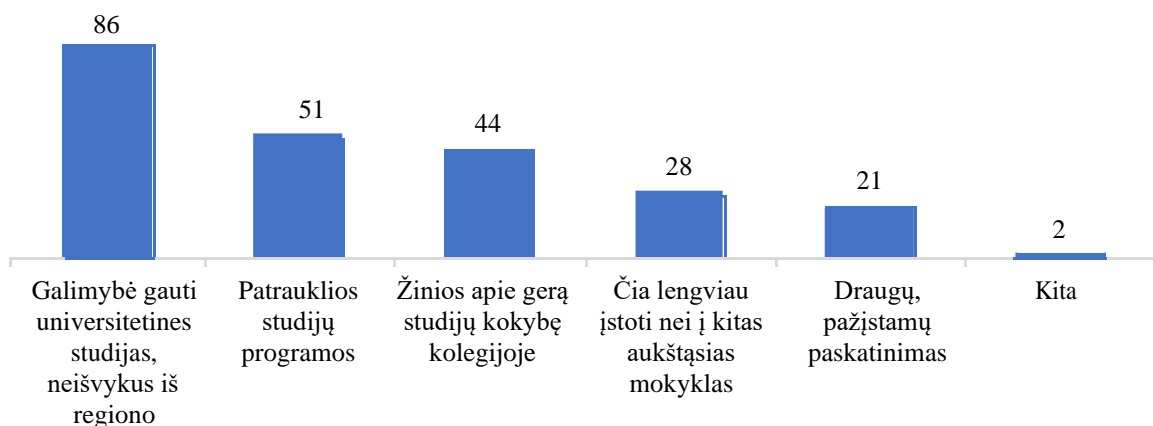
iki 1990 metų, trys baigė tarp 2000-2010 metų, ir du – po 2010 metų. Atitinkamai, šie socialinių partnerių atstovai kolegijos studijas gali vertinti iš dviejų pozicijų – kaip absolventai, ir kaip socialiniai partneriai.

2.2. Nuomonė apie motyvaciją studijuoti Marijampolės kolegijoje

Siekiant išsiaiškinti, kaip socialinių partnerių atstovai mato motyvaciją studijuoti Marijampolės kolegijos, apklausoje buvo suformuluotas atitinkamas klausimas. Buvo pateikti tokie atsakymų variantai:

- galimybė gauti universitetines studijas, neišvykus iš regiono;
- patrauklios studijų programos;
- žinios apie gerą studijų kokybę kolegijoje;
- čia lengviau įstoti nei į kitas aukštąsias mokyklas;
- draugų, pažįstamų paskatinimas;
- kita.

Atsakydami apklausos dalyviai turėjo galimybę pateikti iki trijų atsakymo variantų. Atlikus apklausą paaiškėjo, kad 86 proc. apklaustųjų mano, jog studijas šioje kolegijoje, pirmiausia, skatina rinktis galimybė gauti universitetines studijas, neišvykus iš regiono (3 pav.). Pusė apklaustųjų manė, jog motyvaciją rinktis studijas kolegijoje skatina patrauklios studijų programos. Kiek daugiau negu du penktadaliai mano, kad tai žinios apie gerą studijų kokybę kolegijoje, kiek mažiau negu trečdalis – lengvesnis įstojimas nei į kitas aukštąsias mokyklas. Penktadalis teigė, kad rinktis studijas čia skatina draugų, pažįstamų paskatinimas. Vienas apklausos dalyvis pateikė atsakymą „Kita“. Paprašius detalizuoti, nurodė, kad omenyje turėjo šeimos finansinę padėtį ir galimybę arba jos nebuvimą mokytis kituose miestuose esančiose aukštojo mokslo įstaigose.

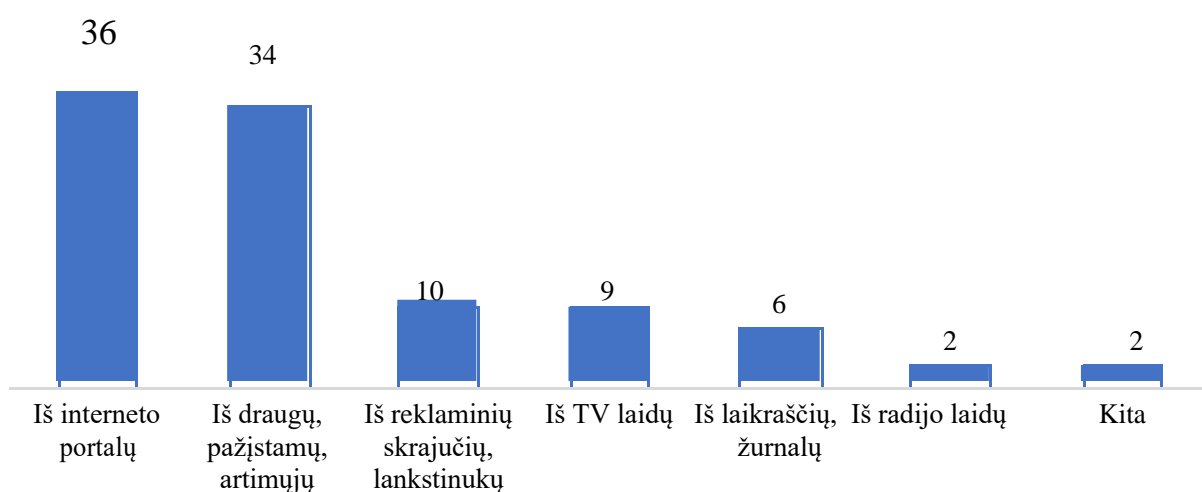

3 pav. Atsakymų į klausimą „Kaip manote, kas skatina rinktis studijas Marijampolės kolegijoje?“ pasiskirstymas (proc.)

Toliau socialinių partnerių atstovų buvo klausiama, iš kur, jų nuomone, potencialūs studentai sužino apie studijų programas Marijampolės kolegijoje. Buvo pateikti tokie atsakymų variantai:

- iš interneto portalų;
- iš draugų, pažįstamų, artimųjų;
- iš reklaminių skrajučių, lankstinukų;
- iš TV laidų;
- iš laikraščių, žurnalų;
- iš radijo laidų;
- kita.

Apklausos dalyviai galėjo pateikti iki trijų atsakymų. Atlikus apklausą, paaiškėjo, kad maždaug du penktadaliai mano, kad potencialūs studentai apie kolegiją sužino iš interneto portalų, kiek daugiau negu trečdalis – kad iš draugų, pažįstamų arba artimųjų. Apie kitus informacijos šaltinius (reklaminės skrajutės, lankstinukai, TV laidos, laikraščiai, žurnalai, radijo laidos, kita) pasisakė mažiau negu po dešimtadalį apklausos dalyvių. Du apklausos dalyviai nurodė atsakymą „Kita“, o paprašyti įvardyti, nurodė, kad omenyje turėjo kolegijos interneto svetainę, ir kad domisi savarankiškai.

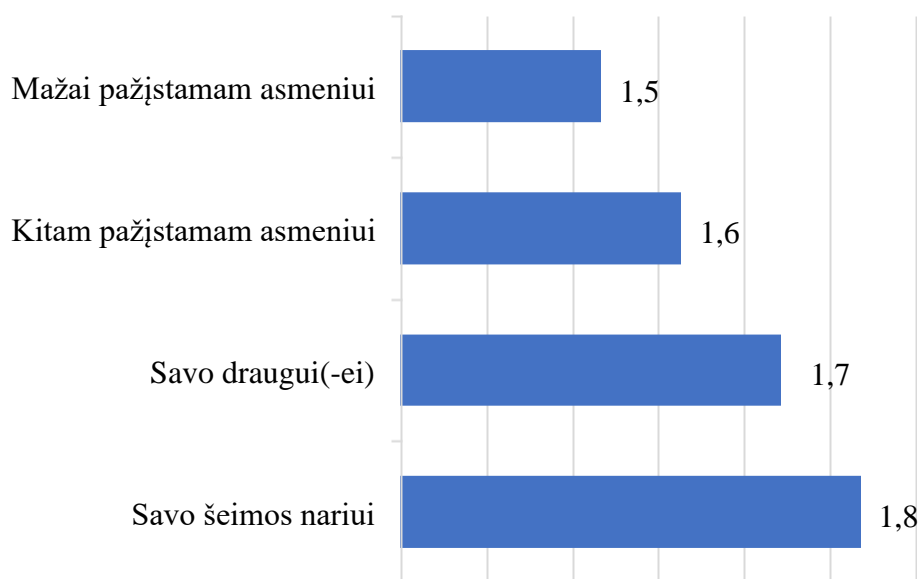
4 pav. Atsakymų į klausimą „Kaip manote, iš kur potencialūs studentai sužino apie studijų programas Marijampolės kolegijoje?“ pasiskirstymas (proc.)

Siekiant įsitikinti, kiek socialinių partnerių atstovams yra priimtinos studijos Marijampolės kolegijoje, buvo suformuluotas klausimas, ar jie rekomenduotų asmenims iš savo socialinės aplinkos studijuoti kolegijoje. Vertinimui buvo pateikti variantai:

- savo šeimos nariui;
- savo draugui(-ei);
- kitam pažįstamam asmeniui;

- mažai pažįstamam asmeniui.

Pasiūlyta vertinimų skalė: 1=Tikrai rekomenduočiau; 2=Greičiau rekomenduočiau; 3=Greičiau nerekomenduočiau; 4=Tikrai nerekomenduočiau. Papildomai pateiktas atsakymo variantas „Nežinau“. Atlikus apklausą, paaiškėjo, kad į tikrai rekomenduotų studijas nuo 33 proc. iki 44 proc. apklaustųjų. Greičiau rekomenduotų nuo 44 proc. iki 53 proc. Greičiau nerekomenduotų nuo 7 proc. iki 12 proc. Tikrai nerekomenduotų iki dviejų proc. apklaustųjų. Sprendžiant iš vertinimų vidurkių, studijuoti Marijampolės kolegijoje socialinių partnerių atstovai, pirmiausia, rekomenduotų mažai pažįstamam asmeniui (5 pav.).

5 pav. Atsakymų į klausimą „Ar dabar rekomenduotumėte asmenims iš savo socialinės aplinkos studijuoti Marijampolės kolegijoje?“ vidurkiai Vertinimo skalė: 1=Daugelio dalykų atveju; 2=Daugiau nei pusėje dalykų atveju; 3=Mažiau nei pusėje dalykų atveju; 4=Tik vieno kito dalyko atveju

Pagal eiliškumą toliau eitų kiti pažįstami asmenys, savi draugai ir, pagaliau, šeimos nariai. Tai, kad rekomenduotų savo šeimos nariams rečiau negu visiems kitiems, rodo, kad socialinių partnerių atstovams studijos kolegijoje yra tik vidutiniškai priimtinos. Deja, šios apklausos duomenimis, nėra galimybės nustatyti, kodėl vertinimai yra būtent tokie. Iš dalies šiuos rezultatus gali atspindėti tolesniame poskyryje pateikti apklausos rezultatai.

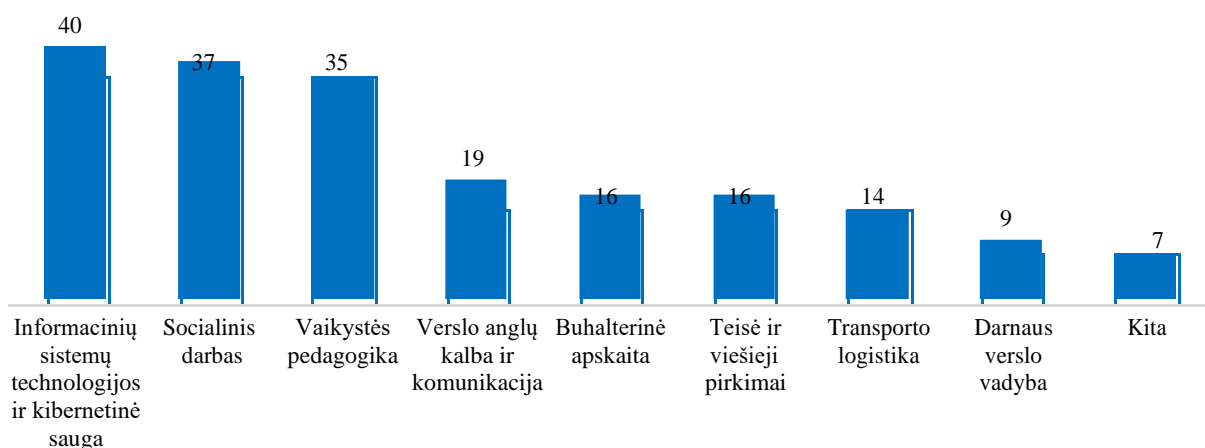
2.3. Absolventų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimas iš socialinių partnerių pozicijos

Siekiant išsiaiškinti, kaip socialiniai partneriai vertina Marijampolės kolegijos absolventų kompetencijas ir kvalifikacijas, pirmiausiai, buvo suformuluotas klausimas, kurios kolegijos

studijų programos absolventai domina juos kaip socialinio partnerio atstovus. Atsakymams buvo pateiktas studijų programų sąrašas:

- Būhalterinė apskaita;
- Informacinių sistemų technologijos ir kibernetinė sauga;
- Verslo anglų kalba ir komunikacija;
- Vaikystės pedagogika;
- Socialinis darbas;
- Darnaus verslo vadyba;
- Transporto logistika;
- Teisė ir viešieji pirkimai;
- Kita.

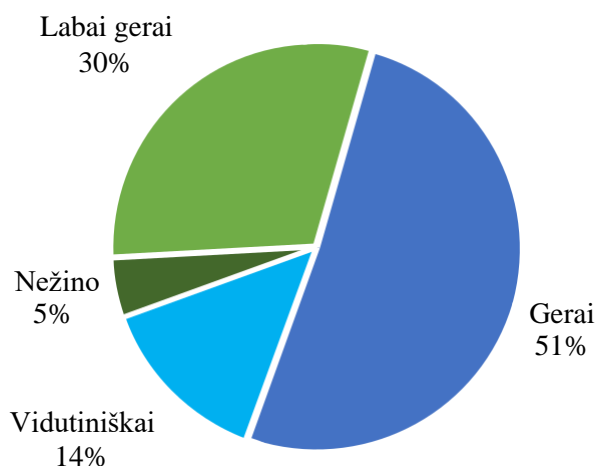
Atliktus apklausą, paaiškėjo, kad socialinius partnerius labiausiai domina studijų programos „Informacinių sistemų technologijos ir kibernetinė sauga“ absolventai (6 pav.). Tokią nuomonę išreiškė du penktadaliai apklaustų socialinių partnerių atstovų. Nedaug atsiliko nuomonės apie absolventus, baigusius studijų programą „Socialinis darbas“, šią programą nurodė 37 proc. apklaustųjų. Trečia pagal populiarumą studijų programa „Vaikystės pedagogika“, ją nurodė 35 proc. apklaustųjų. Mažiau negu dešimtadalis nurodė studijų programą „Darnaus verslo vadyba“ ir „Kita“.

6 pav. Atsakymų į klausimą „Kurios Marijampolės kolegijos studijų programos absolventai domina Jus kaip socialinio partnerio atstovą(-ę)?“ pasiskirstymas (proc.)

Toliau socialinių partnerių atstovų buvo tiesiogiai paklausta, kaip jie vertina savo darbuotojų – Marijampolės kolegijos absolventų žinias ir kompetencijas. Vertinimui pateikta skalė: 1=Labai gerai, 2=Gerai, 3=Vidutiniškai, 4=Blogai, 5=Labai blogai. Be to, apklausos dalyviai galėjo nurodyti papildomą atsakymą 9=Neturiu nuomonės / Nežinau.

Atlikus apklausą, paaiškėjo, kad vertinimo vidurkis penkiabalėje skalėje yra 1,7, t.y. svyruoja tarp vertinimų „Labai gerai“ ir „Gerai“. Trečdalis apklaustų socialinių partnerių atstovų atsakė, kad labai gerai vertina Marijampolės kolegijos absolventų žinias ir kompetencijas (7 pav.). Dar daugiau – pusė apklaustųjų kolegijos absolventų žinias ir kompetencijas įvertino gerai, 14 proc. – vidutiniškai. Absolventų žinias ir kompetencijas vertinusių blogai arba labai blogai apklausoje neatsirado.

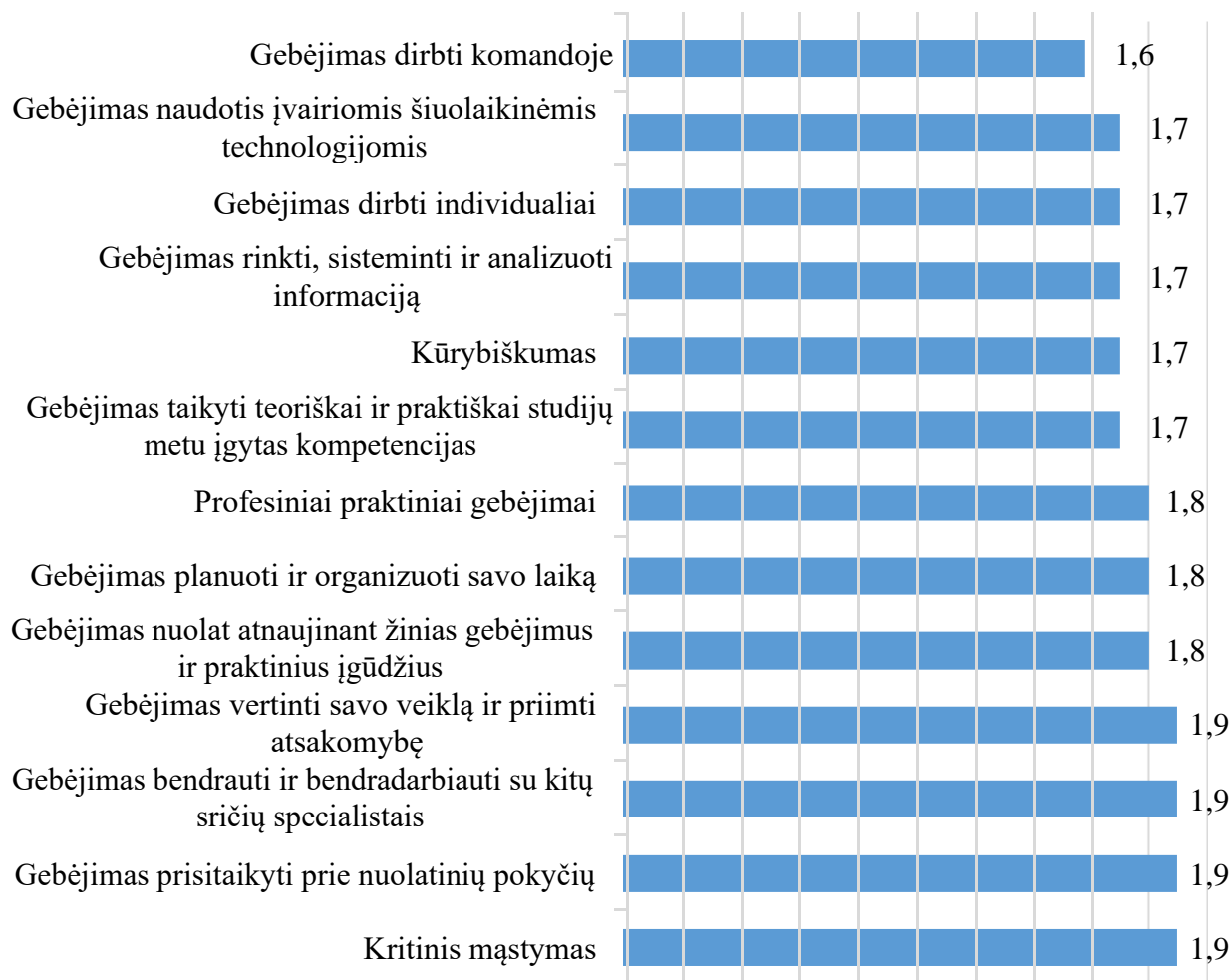

7 pav. Atsakymų į klausimą „Kaip vertinate darbuotojų (absolventų) žinias ir kompetencijas, įgytas Marijampolės kolegijoje?“ pasiskirstymas (proc.)

Socialinių partnerių atstovų buvo paklausta ir apie tai, kiek jie sutinka su teiginiais apie Marijampolės kolegijos absolventų gebėjimus, išugdytus studijų procese. Vertinimui buvo pateikti tokie gebėjimai:

- gebėjimas rinkti, sisteminti ir analizuoti informaciją;
- gebėjimas taikyti teoriškai ir praktiškai studijų metu įgytas kompetencijas;
- gebėjimas nuolat atnaujinant žinias gebėjimus ir praktinius įgūdžius;
- kritinis mąstymas;
- kūrybiškumas;
- gebėjimas dirbti komandoje;
- gebėjimas dirbti individualiai;
- gebėjimas planuoti ir organizuoti savo laiką;
- gebėjimas prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių;
- gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su kitų sričių specialistais;
- gebėjimas vertinti savo veiklą ir priimti atsakomybę;
- gebėjimas naudotis įvairiomis šiuolaikinėmis technologijomis;
- profesiniai praktiniai gebėjimai.

Vertinimams buvo pateikta skalė: 1=Visiškai sutinku; 2=Greičiau sutinku; 3=Greičiau nesutinku; 4=Visiškai nesutinku. Papildomai pateiktas atsakymas 9=Nežinau. Atlikus apklausą, paaiškėjo, kad vertinimus „Visiškai sutinku“ pateikė nuo 4 proc. iki 42 proc. apklaustų socialinių partnerių atstovų. Vertinimus „Greičiau sutinku“ pateikė 47-63 proc. apklaustųjų, „Greičiau nesutinku“ – 2-16 proc. apklaustųjų, ir „Visiškai nesutinku“ – iki 5 proc. apklaustųjų. Apskaičiavus vertinimų vidurkius, paaiškėjo, kad palankiausiai socialinių partnerių atstovai vertina absolventų gebėjimą dirbti komandoje (8 pav.).

8 pav. Atsakymų į klausimą „Kiek Marijampolės kolegijos absolventų gebėjimai buvo išugdyti studijų procese?“ vidurkiai Vertinimo skalė: 1=Visiškai sutinku; 2=Greičiau sutinku; 3=Greičiau nesutinku; 4=Visiškai nesutinku

Keletą kitų gebėjimų, išugdytų studijų procese, apklaustieji įvertino vienodai, tai: gebėjimas dirbti individualiai, gebėjimas naudotis įvairiomis šiuolaikinėmis technologijomis, gebėjimas rinkti, sisteminti ir analizuoti informaciją, gebėjimas taikyti teoriškai ir praktiškai studijų metu įgytas kompetencijas, kūrybiškumas. Mažiausiai palankiai apklaustieji įvertino tokius

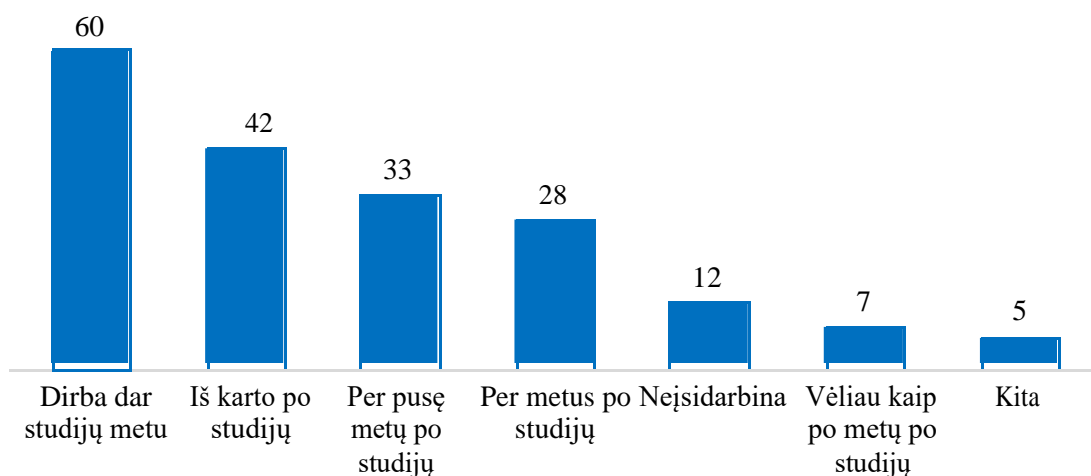
gebėjimus kaip kritinis mąstymas, gebėjimas vertinti savo veiklą ir priimti atsakomybę, gebėjimas prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių, gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su kitų sričių specialistais.

2.4. Įsidarbinimas baigus studijas

Siekiant išsiaiškinti, kaip sėkmingai, socialinių partnerių požiūriu, Marijampolės kolegijos absolventai įsidarbina po studijų, pirmiausiai, buvo pateiktas klausimas apie periodą, per kurį absolventai įsidarbina. Atsakymams buvo pateikti variantai:

- dirba dar studijų metu;
- iš karto po studijų;
- per pusę metų po studijų;
- per metus po studijų;
- vėliau kaip po metų po studijų;
- neįsidarbina;
- kita.

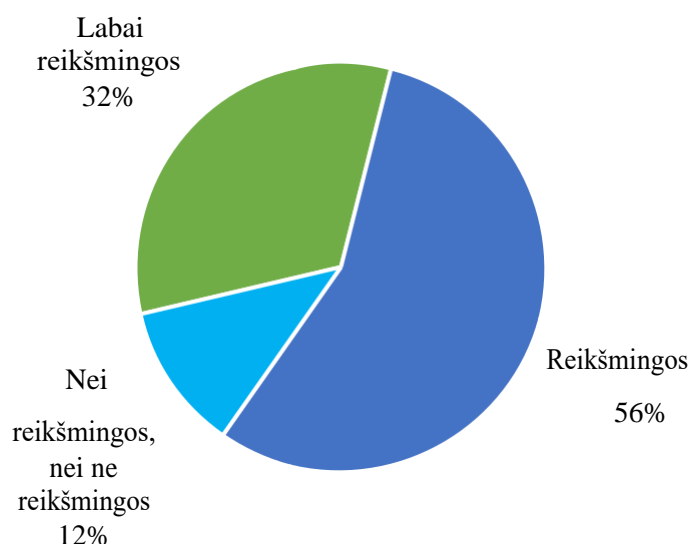
Apklausos dalyviai turėjo galimybę pateikti iki trijų atsakymų. Atlikus apklausą, paaiškėjo, kad daugiausiai – trys penktadaliai apklausos dalyvių nurodė, kad kolegijos absolventai, įprastai, dirba dar studijų metu (9 pav.). Du penktadaliai socialinių partnerių atstovų manė, kad absolventai įsidarbina iš karto po studijų, kiek daugiau negu trečdalis – kad per pusę metų po studijų, maždaug trečdalis – per metus po studijų. Vos septyni procentai manė, kad absolventai įsidarbina vėliau kaip po metų po studijų. Penki proc. socialinių partnerių nurodė atsakymą „Kita“. Vienas iš jų detalizavo, kad kai kurie studentai išvyksta į užsienį.

9 pav. Atsakymų į klausimą „Kurios Marijampolės kolegijos studijų programos absolventai domina Jus kaip socialinio partnerio atstovą(-ę)?“ pasiskirstymas (proc.)

Taigi, Marijampolės kolegijos absolventų įsidarbinimo galimybes socialinių partnerių atstovai mato kaip labai palankias. Matyt, prie to prisideda studijų metu įgytos kompetencijos. Apie tai buvo toliau paklausta apklausos dalyvių. Kompetencijų, kurios prisideda prie absolventų įsidarbinimo, vertinimui buvo pateikta skalė: 1=Labai reikšmingos; 2=Reikšmingos; 3=Nei reikšmingos, nei ne reikšmingos; 4=Nereikšmingos; 5=Visiškai nereikšmingos.

Atlikus apklausą, paaiškėjo, kad beveik trys penktadaliai socialinių partnerių atstovų – apklausos dalyvių mano, kad absolventų įsidarbinimo po studijų sėkmei įgytos kompetencijos yra reikšmingos (10 pav.). Trečdalis nuomone, įgytos kompetencijos įsidarbinimui yra labai reikšmingos. Dar 12 proc. apklausos dalyvių nuomone, įgytos kompetencijos yra nei reikšmingos, nei nereikšmingos. Atsakymų variantų nereikšmingos arba visiškai nereikšmingos nepateikė nei vienas apklaustasis.

10 pav. Atsakymų į klausimą „Kiek studijų Marijampolės kolegijoje metu įgytos kompetencijos reikšmingos absolventų įsidarbinimo po studijų sėkmei?“ pasiskirstymas (proc.)

Taigi, kolegijoje įgytos kompetencijos socialinių partnerių atstovų nuomone vertinamos labai palankiai. Paprašyti pagrįsti savo atsakymus, apklausos dalyviai įvardijo gana daug atsakymų variantų. Jų nuomone, Marijampolės kolegijos absolventų įgytos žinios yra aukštos kokybės. Dauguma darbdavių žino, kad studentai Marijampolės kolegijoje gerai paruošiami darbui. Sudarytas įvaizdis įstaigoje duoda rezultatus: kolegijos absolventai be jokių problemų nuo pirmosios dienos įsilieja į darbinę veiklą. Dalis studijuoja jau turėdami darbus. Tad diplomai – tik papildomas įsitvirtinimo darbo rinkoje veiksnys. Darbdaviai studentų žinias įvertina dar jiems atliekant praktiką. O gautas diplomai patvirtina įgytas darbai reikalingas kompetencijas, ir tai jau yra pagrindas įsidarbinti arba dar labiau įsitvirtinti darbo rinkoje. Darbdavio požiūriu, renkantis darbuotoją įgytos kompetencijos yra reikšmingos, kompetentingi specialistai darbo rinkoje labai

reikalingi. Palanku tai, kad Marijampolės kolegijos absolventai į darbo rinką atvyksta išmokę dirbti komandoje, turėdami daug teorinių ir praktinių žinių, gebėdami greitai atnaujinti žinias, bendradarbiauti su kitų sričių specialistais. Teorinės žinios yra labai svarbus pagrindas, nuo kurio absolventas atsispiria darbo vietoje, taikydamas jas praktikoje. Apskritai, kuo daugiau kompetencijų, tuo lengviau įsidarbinti.

Apklausoje dalyviai pastebėjo, kad bet kurių studijų metu įgytos kompetencijos yra labai reikšmingos, jeigu darbinamasi pagal pabaigtą specialybę. Tačiau kompetencijų reikšmingumas priklauso nuo darbdavio poreikių, todėl vertintinos kiekvienu atveju atskirai. Tuo pačiu pabrėžė, kad kuo daugiau žinių, tuo lengviau įsidarbinti, parodyti savo žinias, nors ir neturint patirties. Priimančios įstaigos tikslas – priimti darbuotoją, įgijusį kuo daugiau kompetencijų. Įdarbinimo procedūros vienas iš elementų yra pretendento bendrųjų ir įgytų specialiųjų kompetencijų lygio nustatymas. Jeigu absolventas neturės kompetencijų srityje, kurioje nori įsidarbinti darbdavys neįdarbins, nes būsimo darbuotojo kompetencijos tiesiogiai susijusios su jo sėkme. Įgytos kompetencijos išryškėja pokalbio dėl įsidarbinimo metu. Manoma, kad be žinių ir kompetencijų absolventas pralaimėtų atrankas. Ypač tas aktualu tuo atveju, kai nemažai absolventų baigia tą pačią specialybę, ir darbdavys turi galimybę rinktis iš daugelio kandidatų. Tuomet ir išryškėja kompetencijos svarba pasirenkant darbuotojus.

Socialinių partnerių atstovai nurodė ir kai kurių probleminių aspektų, susijusių su absolventų kompetencijomis. Jų matymu, aukštojoje mokykloje įgytos žinios ir kompetencijos yra labai svarbios tolimesniame tiek asmeniniame, tiek profesiniame gyvenime. Tačiau bendraujant su studentais jų praktikos metu pastebima, kad itin retai jie turi žinias, atitinkančias šios dienos tendencijas, mažas IT ir Digital technologijų raštingumas. Apklausoje dalyviai apgailestavo, kad ne visi baigę studijas yra įgiję reikalingas kompetencijas, pavyzdžiui, reikalingos darbui su mažais vaikais, kt. Taip pat pastebėjo, kad kai kas mokosi tik dėl to, kad įgytų diplomą, atitinkamai, kompetencijos nukenčia. Dar kiti apklausoje dalyviai išsakė nuomonę, kad šiandieninėje realybėje įsidarbinant mažai lemia studijų metu įgytos kompetencijos. Socialinių partnerių atstovų nuomone, ugdymo įstaiga yra tik tarpinė stotelė, kurioje studentas neįgyja darbo rinkai reikalingų kompetencijų, o tik susipažįsta su jomis teoriškai, ir kompetencijų tobulinimas reikalingas studijoms pasibaigus. Tam didelę įtaką turi ne tik įgytos kompetencijos, bet ir asmeninės savybės, t.y. ar absolventas toliau tobulins savo kompetencijas. Pagaliau, kam pasiseka gauti darbą, tiems kompetencijos atrodo reikšmingos, kam nepasiseka (kai tiesiog trūksta darbo vietų), kompetencijos, deja, nepadeda. Iš kitos pusės, jeigu darbdaviui specialistas yra labai reikalingas, tai nelabai žiūrima, kokią mokymo įstaigą šis baigė.

Socialinių partnerių atstovai taip pat pabrėžė, kad dirbama pokyčių ir technologijų laikotarpiu, todėl kompetencijos reikšmingos pradedančiam vykdyti pareigas darbuotojui. Gebėti

teorines žinias taikyti praktikoje labai svarbu, jaunas specialistas turi ne prisitaikyti prie organizacijos, o savo žiniomis įsilieti ir dirbti kartu komandoje. Žinoma reikalinga jaunam specialistui pagalba, bet ne mokymas nuo nulio.

Toliau socialinių partnerių atstovų buvo paklausta, kokie Marijampolės kolegijoje absolventų įgyti gebėjimai yra reikšmingi jų sėkmei darbo rinkoje. Vertinimui buvo pateikti gebėjimai:

- profesiniai praktiniai gebėjimai;
- kūrybiškumas;
- kritinis mąstymas;
- gebėjimas vertinti savo veiklą ir priimti atsakomybę;
- gebėjimas taikyti teoriškai ir praktiškai studijų metu įgytas kompetencijas;
- gebėjimas rinkti, sisteminti ir analizuoti informaciją;
- gebėjimas prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių;
- gebėjimas planuoti ir organizuoti savo laiką;
- gebėjimas nuolat atnaujinant žinias gebėjimus ir praktinius įgūdžius;
- gebėjimas naudotis įvairiomis šiuolaikinėmis technologijomis;
- gebėjimas dirbti komandoje;
- gebėjimas dirbti individualiai;
- gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su kitų sričių specialistais.

Vertinimui buvo pateikta skalė: 1=Visiškai sutinku; 2=Greičiau sutinku; 3=Greičiau nesutinku; 4=Visiškai nesutinku. Papildomai pateiktas atsakymo variantas 9=Nežinau. Atlikus apklausą, paaiškėjo, kad vertinimus „Visiškai sutinku“ pateikė nuo 37 proc. iki 60 proc. apklausos dalyvių, vertinimus „Greičiau sutinku“ – 5-54 proc. apklausos dalyvių, vertinimus „Greičiau nesutinku“ – 2-14 proc. apklausos dalyvių.

Apskaičiavus vertinimų vidurkius, išryškėjo, kad vienodai svarbiais absolventų įsidarbinimui socialinių partnerių atstovai laiko visą eilę absolventų gebėjimų: gebėjimas dirbti komandoje, gebėjimas naudotis įvairiomis šiuolaikinėmis technologijomis, gebėjimas nuolat atnaujinant žinias gebėjimus ir praktinius įgūdžius, gebėjimas planuoti ir organizuoti savo laiką, gebėjimas prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių, kūrybiškumas (11 pav.). Kiti vertinimai nedaug atsilieka, vis dėlto galima išskirti keletą, kuriuos socialinių partnerių atstovai laiko mažiau svarbiais absolventų įsidarbinimui: gebėjimas taikyti teoriškai ir praktiškai studijų metu įgytas kompetencijas; kritinis mąstymas.

11 pav. Atsakymų į klausimą „Kiek Marijampolės kolegijos absolventų gebėjimai yra reikšmingi jų sėkmei darbo rinkoje?“ vidurkiai Vertinimo skalė: 1=Visiškai sutinku; 2=Greičiau sutinku; 3=Greičiau nesutinku; 4=Visiškai nesutinku

Paprašyti paprognozuoti, kokių ateityje specialistų poreikis regione didės, socialinių partnerių atstovai pateikė visą eilę specialistų:

- analitinių įrankių kūrėjai ir jų administratoriai;
- buhalteriai, apskaitos specialistai;
- IKT specialistai, programuotojai;
- inžinerinių specialybių specialistai;
- kultūrinės veiklos specialistas: garso ir šviesos operatoriai (inžinieriai), renginių režisieriai;
- kūrybiškumo ir verslo inovacijų specialistai;
- maitinimo specialistai;
- medienos ir metalo apdirbimo specialistai;
- pedagogai: fizikos, chemijos, matematikos mokytojai, ikimokyklinio ugdymo pedagogai, pradinio ugdymo pedagogikos, pagalbos vaikui specialistai, logopedai;
- psichologai;
- socialiniai darbuotojai, bendrosios praktikos slaugytojai, slaugos specialistai;

- statybos inžinieriai bei konstruktoriai;
- teisė ir viešieji pirkimai, viešųjų pirkimų specialistai;
- transporto logistikos specialistai.

Apklausoje dalyviai mano, kad ne tiek svarbu, kurios konkrečios srities specialistų reiks ateityje, daug aktualu parengti specialistus, kurie geba naudotis ir domisi skaitmeniniu raštingumu, naujausiomis jo tendencijomis, lengvai įsisavina programų naudojimo žinias. Reikėtų gebančių valdyti ir suprasti inovatyvias technologijas, nepriklausomai nuo pasirinktos specialybės. Be to, reikės specialistų, turinčių kritinį mąstymą ir gebančių prisiimti atsakomybę. Specialistų, gebančių savarankiškai mąstyti, pasižyminčių aktyvumu, veiklumu ir siekiu aukštų standartų.

Pagaliau, socialinių partnerių atstovai buvo paklausti, ką pasiūlytų keisti Marijampolės kolegijoje, siekiant gerinti absolventų integraciją į darbo rinką po studijų. Tik keletas apklausoje dalyvių neturėjo arba nežinojo, ką pasiūlyti. Vis dėlto, dauguma pateikė įvairių pasiūlymų, pradedant valstybės vykdoma švietimo politika. Socialiniai partneriai siūlo laikytis griežtos kokybės politikos, siekiant užtikrinti kokybišką paslaugų suteikimą.

Mokymo įstaigos lygmeniu siūloma kelti kolegijos prestižą bei tobulinti studijų programas. Rengiant studijų programas, pasiūlyta labiau atsižvelgti į regiono specialistų poreikius, ir rengti atitinkamus specialistus. Neišvengiamai reikia keisti mokymo programas ir jas pritaikyti šios dienos realijoms, keisti dėstymo metodikas ir labiau orientuotis į šių dienų mokinių ir studentų gebėjimus priimti informaciją bei ją įsisavinti. Kai kurių socialinių partnerių nuomone, būtų naudinga įtraukti daugiau technologinių disciplinų, nei bendrųjų ar socialinių mokslų dalykų. Studijų metu skirti daugiau laiko konkrečioms specialybiniams įgūdžiams, studentams suteikti daugiau savarankiškumo, lankstumo, kūrybiškumo, reikiamos informacijos ieškojimo savarankiškai. Apskritai, siūloma tobulinti studijų turinio kokybę, bendrojo kultūrinio išprusimo stiprinimą, planavimo, sisteminimo, projektų rengimo gebėjimų ugdymą.

Socialiniai partneriai pasiūlė studijų metu organizuoti daugiau praktikos, ilginti praktikų laiką, organizuoti praktinius užsiėmimus įmonėse pagal pasirinktas profesijas. Verta didinti praktikų atlikimo įstaigose skaičių, kurių metu studentai užsirekomenduotų save ir galbūt vėliau būtų pakviesti ten dirbti. Taip pat siūloma sudaryti sąlygas studentams dažniau bendrauti su darbdaviais, įstaigomis. Šiuo tikslu kolegija turėtų glaudžiau bendradarbiauti su didelėmis įmonėmis ir Užimtumo tarnyba.

Sukurti IT įrankius (jei tokių nėra) studentų postudijinės karjeros stebėsenai ir nuolat analizuoti situaciją keletą metų į priekį, taikyti tokias priemones kaip: absolventų grupė socialiniame tinkle, periodiškai įkrintančios apklausoje apie jų sėkmės raidą, su galimybe analizuoti informaciją įvairiais pjūviais, galimybė tokiose grupėse dalyvauti socialiniams partneriams, darbdavių atstovams.

Dažniau organizuoti realius ir realią naudą nešančius aukštosios mokyklos atstovų ir verslo atstovų susitikimus, kurie būtų labiau asmeniniai, o ne reprezentatyvūs, ir tokiu būdu sukurti sistemą Verslas-Kolegijai-Kolegija-Verslui. Skatinti kolegijos komandos ir studentų didesnę domėjimąsi regiono, jo įmonių, įstaigų ir individualių verslų/veiklų aplinka, pokyčių tendencijomis ir jų įtakos galimybėmis, ypač konkuruojant su kitais Lietuvos regionais; didinti supratimo ir pareigingumo savybes prisidėti prie būsimų darbuotojų ir regiono augimo tiesioginiu darbu bei visuomenine veikla.

Renkant kolegijos akademinį personalą, ieškoti kvalifikuotų, kompetentingų dėstytojų ir / arba praktikų. Pabrėžta, kad yra labai svarbu įtraukti dėstytojus, kurie domisi šiuolaikinėmis technologijomis, jomis naudojami ir nuolat naujina savo turimą informaciją. Taip pat siūloma atkreipti dėmesį į prestižinių aukštųjų mokyklų absolventus vienijančių organizacijų patirtį ir tradicijas tiek kalbant apie bendravimą su socialiniais partneriais, tiek studentų praktikas, tiek įdarbinimą.

Išsakyta nuomonė, kad studijose yra labai svarbu asmeninių savybių ugdymas ir derinimas su profesinėmis žiniomis, nes įstaigoje, įmonėje labiau laukiami studijas baigę asmenys, kurie geba taikyti žinias, patirties trūkumą kompensuoja entuziazmas, noras padėti, aktyvumas, asmeniškumų nebuvimas. Atkreiptas dėmesys, kad į studijas tikslinga priimti tik motyvuotus studentus, o ne tuos, kurie kažkur kitur neįstoja. Tai yra, vertėtų atsirinkti labiau motyvuotus studentus ir griežtinti studentų požiūrį į mokslą bei būsimą profesiją, kad baigę studijas tikrai norėtų dirbti pagal įgytą profesiją.

3. IŠVADOS

Atlikta Marijampolės studentų apklausa leidžia daryti tokias išvadas: socialinių partnerių atstovų buvo paklausta, ką siūlytų keisti Marijampolės kolegijoje, siekiant gerinti absolventų integraciją į darbo rinką po studijų. Dalies apklausos dalyvių nuomone, specialistų parengimas kolegijoje yra tinkamas ir darbdavius tenkina, tačiau stinga vietų darbo rinkoje.

Dalis socialinių partnerių atstovų išsakė nuomones, kad reikia tobulinti mokymo programas bei dėstymo metodikas ir labiau orientuotis į šių dienų mokinių-studentų gebėjimus priimti informaciją bei ją įsisavinti. Stiprinti bendrojo kultūrinio išprusimo, planavimo, sisteminimo, projektų rengimo gebėjimų

ugdymą. Skatinti besimokančiųjų savarankiškumą, lankstumą, kūrybiškumą, reikiamos informacijos paieškos gebėjimą. Prailginti praktikų atlikimo įstaigose trukmę, praktinių užsiėmimų laiką įmonėse pagal pasirinktas profesijas, kurių metu studentai užsirekomenduotų save, ir galbūt rastų būsimą darbo vietą. Taip pat vertėtų skatinti studentų ir darbdavių bendradarbiavimą.

Siūloma priimant į studentus atrinkti labiausiai motyvuotus. Griežtinti studentų požiūrį į mokslą ir būsimą profesiją, kad baigę studijas tikrai norėtų dirbti pagal įgytą profesiją. Dažniau organizuoti realius ir realią naudą nešančius aukštosios mokyklos atstovų ir verslininkų susitikimus. Sukurti IT įrankius (jei tokių nėra) studentų postudijinės karjeros stebėsenai, ir nuolat analizuoti situaciją keletą metų į priekį. Tai galėtų būti absolventų grupė socialiniame tinkle su periodiškai įkrintančiomis apklausomis apie jų sėkmės raidą, su galimybe analizuoti informaciją įvairiais pjūviais.